

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ศึกษาเฉพาะกรณี เกี่ยวกับอาวุธปืน¹

บุญยากรณ์ บุญทอง²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เป็นกฎหมายที่ควบคุมการครอบครอง พกพา และการใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เป็นกฎหมายที่รัฐใช้ควบคุมอาวุธปืนมาเป็นระยะเวลา 76 ปีแล้ว ซึ่งบทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้กฎหมายที่บังคับใช้ไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสม กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้มีช่องว่างของกฎหมายหลายมาตรา ที่มีข้อบกพร่อง นำไปสู่ปัญหาในทางปฏิบัติสมควรได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันนี้

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สรุปได้ ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 เนื่องจากในปัจจุบันมีข่าวเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมโดยใช้อาวุธปืน เช่น เหตุอื้อฉาวตำรวจราดยิงเด็กอนุบาลที่หนองบัวลำพู หรือเหตุจากราดยิงที่โคราชซึ่งคุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาตอาวุธปืนตามมาตรา 13 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้ ซึ่งตาม มาตรา 13 (1) - (9) เห็นว่าใน มาตรา 13 (6) กฎหมายบัญญัติว่า บุคคลซึ่งไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ แต่ในส่วนของวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน เราไม่สามารถรู้ได้เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจ ในส่วนของวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ควรต้องมีใบรับรองแพทย์ว่าไม่ใช่คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน

ประการที่สอง ปัญหาการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาต การกำหนดผู้เป็นนายทะเบียนอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอาวุธปืน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ไชติมานนท์ และรองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 6 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้
วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาตต่อมาประกาศกระทรวงมหาดไทย³ เรื่องแต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงานและเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2522) ตามข้อ 2 ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นนายทะเบียนได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อนุญาตอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตจังหวัดอื่น นายอำเภอในเขตอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอในเขตกิ่งอำเภอ ให้ในการพิจารณาอนุญาตโดยการกำหนดให้นายทะเบียนคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณานั้น บางครั้งการใช้ดุลพินิจนั้นไม่เหมาะสม ตลอดจนมีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทำให้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศ และบางครั้งนายทะเบียนผู้มีอำนาจในการอนุญาตอาจมีความเชี่ยวชาญเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ไม่มีความเชี่ยวชาญรอบด้านในการพิจารณาคุณสมบัติ ผู้ขออนุญาต อาจส่งผลให้การพิจารณาไม่ครอบคลุมคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตในทุกด้าน ทำให้การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เท่าที่ควร

ประการที่สาม ปัญหาการกำหนดอายุของใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืน พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การกำหนดอายุใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนตามพระราชบัญญัตินี้มาตรา 23 (3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาต เป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น ในกรณีที่ต่อมาภายหลังจากได้รับใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืนแล้ว หากผู้ถือใบอนุญาตขาดคุณสมบัติในการมีและใช้อาวุธปืน ซึ่งจะต้องถูกเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งหากเป็นตามกรณีตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 23 (3) ที่กำหนดให้ มีอายุตลอดความเป็นเจ้าของอาวุธปืนของบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตนั้น ทำให้รัฐไม่สามารถตรวจสอบคุณสมบัติหรือข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาต การครอบครองอาวุธปืนหรือสภาพของอาวุธปืนว่ายังมีสภาพที่เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งโดยปกติแล้วหากไม่มีพฤติการณ์ที่ปรากฏต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งทางปฏิบัติรัฐไม่สามารถเข้าไปสอดส่องอาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตไปแล้วได้ทั่วถึงไม่สามารถนำไปสู่การควบคุมอาวุธปืนได้จริง

ประการที่สี่ ปัญหาอัตราโทษของผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย การมีและใช้อาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ประเทศไทยในปัจจุบันมีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนหรืออาวุธปืนเถื่อนเป็นจำนวนมาก ซึ่งการก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่คนร้ายมักนำอาวุธปืนไปก่อเหตุ หรือเป็นกรณีที่บุคคลทั่วไปหาซื้ออาวุธปืนไม่มีทะเบียนมาไว้ในครอบครองอย่างง่ายเมื่อมีเหตุบาดหมางข้อใจหรือมีความแค้นก็มักนำอาวุธปืนไม่มีทะเบียนมาก่อเหตุ ทั้งนี้ เห็นว่าการมีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครองกรณีเป็นอาวุธปืนประเภทที่นายทะเบียนจะออก

³ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490. ข้อ 2 .

ใบอนุญาตให้ได้นั้นเป็นความผิดตามมาตรา 7 อันมีอัตราโทษตามมาตรา 72 วรรคแรก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท ส่วนการมีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครองกรณีเป็นอาวุธปืนประเภทที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ หรือเดิมที่เรียกว่าอาวุธปืนสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม เป็นความผิดตามมาตรา 78 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงจำคุกตลอดชีวิตทั้งสองความผิดที่กล่าวมาถือว่า มีอัตราโทษขั้นต้นน้อยมากเมื่อเทียบกับความรุนแรงหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ส่งผลให้คนไม่เกรงกลัวกฎหมาย เป็นเหตุให้มีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนหรืออาวุธปืนเถื่อนจำนวนมากอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคมส่วนรวมอย่างร้ายแรง

ดังนั้นแล้วเพื่อให้ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาต⁴ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืน ดังนี้ ต้องมีอายุครบยี่สิบปี บริบูรณ์ ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะกิจ ต้องเป็นคนมีสัญชาติไทย ต้องเป็นคนมีจิตปกติ ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ต้องไม่เป็นผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษจนเป็นนิสัย ต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกสำหรับความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าว อาจไม่เพียงพอที่จะคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยงที่จะก่อเหตุเกี่ยวกับอาวุธปืน เช่น ผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต หรือผู้ที่มีประวัติอาชญากรรม อาจก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายสำหรับผู้ที่มีลักษณะเข้าข่ายคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต แต่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม เช่น ผู้ที่มีปัญหาด้านอารมณ์ หรือผู้ที่เคยมีประวัติก่อเหตุรุนแรง ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาต อาจพิจารณาแนวทางดังต่อไปนี้ กำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติม เช่น ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้องกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม เช่น ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีบุคคลค้ำประกัน หรือต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจประวัติและพฤติกรรม การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรพิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านกฎหมาย สังคม และความปลอดภัยของประชาชน

ซึ่งเดิมมาตรา 13 ตามพระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490⁵ ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้ได้แก่บุคคลดังกล่าว

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญาดังต่อไปนี้⁶

⁴ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ.2555 เล่มที่ 1 (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตวิทยาดินแดน กรมการปกครอง), 2555, หน้า 219.

⁵ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 13.

⁶ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 13.

(ก) มาตรา 97 ถึงมาตรา 111 มาตรา 120 มาตรา 177 ถึงมาตรา 183 มาตรา 249 มาตรา 250 หรือ มาตรา 293 ถึงมาตรา 303

(ข) มาตรา 254 ถึงมาตรา 257 และพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษถึงวันยื่นคำขอ ใบบอญาค เว้นแต่ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันหรือโดยถูกขู่โทสะ

(2) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอาวรูป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477 มาตรา 11 มาตรา 22 มาตรา 29 หรือมาตรา 33 หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 33 หรือมาตรา 38

(3) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไปจากวันที่ยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ ความผิดลหุโทษ

(4) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(5) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บ มาตรา 11

(6) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็น คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(8) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(9) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของ ประชาชน

จะเห็นว่าโดยเฉพาะตามมาตรา 13 (6) กฎหมายบัญญัติว่าบุคคลซึ่งไร้ความสามารถหรือ เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ แต่ในส่วน ของวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนเราไม่สามารถรู้ได้เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจ ในส่วนของวิกลจริต หรือ จิตฟั่นเฟือนนั้นควรต้องมีใบรับรองแพทย์ว่าไม่ใช่คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ใบรับรองแพทย์ควรต้องมึ การตรวจสอบเป็นระยะ เช่น ทุกปีหรือ 5 ปี เพราะนานวันสภาพจิตใจอาจจะเปลี่ยนไปซึ่งมาจากหลาย สาเหตุ เช่น ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน ดื่มสุราจนขาดสติ หรืออาจจะเพิ่มมาตรา 13 (10) เป็น ห้ามมิให้ ออกใบบอญาคให้กับผู้ที่ไม่ผ่านการตรวจประเมินอาการทางจิตและยังไม่ได้รับใบรับรองจากจิตแพทย์ของ โรงพยาบาลของรัฐ

2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาต⁷ ปัญหาการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาต เป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่พบในการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวรูป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้

⁷ นายไกรภพ วงศ์ไตรรัตน์ ปลัดจังหวัดอำนาจเจริญ. “การใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายของนายทะเบียน ในการ ออกใบบอญาคให้มิและใช้อาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวรูป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียม อาวุธปืน พ.ศ.2490.” สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561 หน้า 1- 8.

เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว กำหนดให้นายทะเบียนผู้อนุญาตมีอำนาจพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตการขอใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืน โดยอาศัยดุลพินิจของตน การใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาตอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ ดังนี้ เกิดความไม่เป็นธรรม เนื่องจากนายทะเบียนผู้อนุญาต แต่ละคนอาจมีความเห็นที่แตกต่างกัน เกิดความไม่โปร่งใส เนื่องจากการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาต ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย เนื่องจากนายทะเบียนผู้อนุญาตอาจใช้ดุลพินิจ เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 6 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้ง นายทะเบียน และเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้วางระเบียบ การทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต ต่อมาประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2522) ตามข้อ 2 ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นนายทะเบียน ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อนุญาตอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตจังหวัดอื่น นายอำเภอในเขตอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอในเขตกิ่งอำเภอ ให้ในการพิจารณาอนุญาตโดยการกำหนดให้นายทะเบียนคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณานั้น ไม่มีความเชี่ยวชาญรอบด้านในการพิจารณาคุณสมบัติผู้ขออนุญาต นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาตบางประการที่อาจก่อให้เกิดประเด็นถกเถียง การใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขในการขอใบอนุญาต เช่น การกำหนดให้ต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง หรือการกำหนดให้ต้องให้บุคคลค้ำประกัน การใช้ดุลพินิจในการระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาต เช่น กรณีผู้ขอใบอนุญาตมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไม่ใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง หรือกรณีผู้ขอใบอนุญาตมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม

แนวทางแก้ไขปัญหาการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาต อาจพิจารณาแนวทางดังต่อไปนี้ ควรเพิ่มมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนว่า “การพิจารณาอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนของนายทะเบียนต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านอาวุธปืน และมีความเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจิต” โดยทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตเพื่อเสนอต่อนายทะเบียนพิจารณาอนุญาต

ควรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตการขอใบอนุญาตให้ชัดเจน เพื่อให้ให้นายทะเบียนผู้อนุญาตใช้ดุลพินิจอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส กำหนดให้นายทะเบียนผู้อนุญาตต้องแจ้งเหตุผลในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตการขอใบอนุญาต เพื่อให้ผู้ขอใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์คำสั่งได้ กำหนดให้มีผู้ตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาต เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ และ

คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านกฎหมาย สังคม และความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนผู้อนุญาตบางประการที่อาจก่อให้เกิดประเด็นถกเถียง การใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขในการขอใบอนุญาต เช่น การกำหนดให้ต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง หรือการกำหนดให้ต้องให้บุคคลค้ำประกัน การใช้ดุลพินิจในการระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาต เช่น กรณีผู้ขอใบอนุญาตมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไม่ใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้อง หรือกรณีผู้ขอใบอนุญาตมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม

3. ปัญหาการกำหนดอายุของใบอนุญาตมีและใช้อาวุธ ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 23 (3) และ (6) ปัญหาใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนไม่มีอายุของใบอนุญาต ตามมาตรา 23 ใบอนุญาตสำหรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ตามความในส่วนนี้จะออกได้แต่ตามประเภทและมีกำหนดอายุ ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืน เห็นได้ว่าเป็นใบอนุญาตที่ร้ายแรง การที่ใบอนุญาตให้มีและให้ใช้อาวุธปืน ไม่มีอายุของใบอนุญาตนั้นทำให้รัฐ ไม่สามารถตรวจสอบคุณสมบัติหรือข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับ ผู้รับใบอนุญาต การครอบครองอาวุธปืน หรือสภาพของอาวุธปืนว่ายังมีสภาพที่เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งโดยปกติ แล้วหากไม่มีพฤติกรรมที่ปรากฏต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งทางปฏิบัติรัฐไม่สามารถเข้าไปสอดส่องอาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตไปแล้วได้ทั่วถึง

ข้อดี คือ เพิ่มความสะดวกให้กับผู้ครอบครองอาวุธปืน เนื่องจากไม่ต้องมาต่ออายุใบอนุญาตเป็นประจำและช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ในการออกใบอนุญาต

ข้อเสีย คือ อาจก่อให้เกิดปัญหาหากผู้ครอบครองอาวุธปืนมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม เช่น เป็นผู้มีประวัติอาชญากรรม หรือเป็นผู้ที่มีปัญหา ด้านสุขภาพจิตและอาจทำให้ยากต่อการติดตามควบคุมอาวุธปืนที่ออกใบอนุญาตไปแล้ว

แนวทางแก้ไขปัญหาการกำหนดให้ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนไม่มีอายุของอาจกำหนดให้ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนมีอายุจำกัด เช่น 5 ปี หรือ 10 ปี กำหนดให้ ผู้ครอบครองอาวุธปืนต้องนำอาวุธปืนมาแสดงต่อนายทะเบียนทุก 5 ปี หรือ 10 ปี เพื่อตรวจสอบสภาพและวัตถุประสงค์ในการครอบครอง ควรเพิ่มมาตรา 23/1 ให้นายทะเบียนท้องที่กรณีมีเหตุอันควรหรือพฤติกรรมน่าสงสัย ให้สามารถเรียกอาวุธปืนพร้อมใบอนุญาตมาตรวจสอบได้และให้นายทะเบียนท้องที่มีอำนาจเก็บอาวุธปืนนั้นไว้ชั่วคราว และการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรพิจารณาอย่างรอบคอบและคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านกฎหมาย สังคม และความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ การกำหนดอายุของใบอนุญาต ยังมีข้อพิจารณาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดอายุของใบอนุญาตควรสัมพันธ์กับประเภทของอาวุธปืน เช่น อาวุธปืนพกอาจกำหนดอายุให้ต่ำกว่าอาวุธปืนยาวการกำหนดอายุของใบอนุญาตควรพิจารณาถึงความจำเป็นในการครอบครองอาวุธปืน เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอาวุธปืนอาจกำหนดอายุให้ต่ำกว่าผู้ที่ครอบครองอาวุธปืนเพื่อปกป้องตนเอง

4. ปัญหาอัตราโทษของผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย การมีและใช้อาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต⁸ ปัญหาอัตราโทษของผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย การมีและใช้อาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญ ที่พบในการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 72 ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

อัตราโทษดังกล่าวถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีความเบาเกินไป ไม่เพียงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ส่งผลให้มีจำนวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทศนคติของสังคมที่ยอมรับการครอบครองอาวุธปืน และการลักลอบนำเข้าอาวุธปืนจากต่างประเทศ การฝ่าฝืน ตามมาตรา 7 ซึ่งมีอัตราโทษตามมาตรา 72 วรรคแรก ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี – 10 ปี และปรับตั้งแต่ 2 พัน – 2 หมื่นบาท ความผิดที่กล่าวมาถือว่า มีอัตราโทษขั้นต่ำน้อยมากเมื่อเทียบกับความรุนแรงหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นส่งผลให้ คนไม่ยำเกรงกฎหมายเป็นเหตุให้มีอาวุธปืน ไม่มีทะเบียนหรืออาวุธปืนเถื่อนจำนวนมากอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคมส่วนรวมอย่างร้ายแรง

ควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 72 วรรคหนึ่งเดิม “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท”แก้ไขใหม่เป็น “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท” และอาจกำหนดโทษเพิ่มเติม เช่น ริบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ใช้ในการกระทำความผิด

⁸ วิชาฆมาส อินทรชุตี. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ศึกษากรณีอาวุธปืน.” เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 1-6.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. คู่มือปฏิบัติงานอาวูรป็น พ.ศ.2555 เล่มที่ 1 ฉบับปรับปรุง.
พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อาสารักขาคนแดน กรมการปกครอง, 2555.
- นายไทรภพ วงศ์ไทรรัตน์ ปลัดจังหวัดอำนาจเจริญ. “การใช้ดุลพินิจที่ขอบด้วยกฎหมายของนายทะเบียน
ในการออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวูรป็น ตามพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น
วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ.2490.” สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย,
2561.
- ปองพล อุทัยวัฒนเดช. “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุ ระเบิด ดอกไม้เพลิง
และสิ่งเทียมอาวูรป็น ศึกษากรณีอาวูรป็น.” เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ.คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา, 2561.
- วิสาขมาส อินทรชุตติ. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด
ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ.2490 ศึกษากรณีอาวูรป็น.” เรียบเรียงจากการค้นคว้า
อิสระคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บงกช เอกกาญจนกร. “ปัญหาเกี่ยวกับการพกพาอาวูรป็นในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหา
บัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2557.
- วิชาญ น้อยโต. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการมีและใช้อาวูรป็นตามกฎหมายอาวูรป็น เครื่อง
กระสุนป็น วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น.”วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557.
- พระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490.
กฎกระทรวง (พ.ศ.2490) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็นวัตถุ
ระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490.
- กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ.2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด
ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490.
- กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ.2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด
ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490.
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติ
อาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490.